

Урок №7 (19.10.2023 р.)

Тема уроку: **Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки.**

У структурі економіки високорозвинених країн Європи зберігається переважання третинного сектора. Для промисловості цих країн характерне:

- < різке переважання обробних виробництв;
- < розвиток виробництв, що спираються на висококваліфіковані трудові ресурси;
- < високий рівень технічної оснащеності;
- < висока якість продукції.

У вторинному секторі економіки цих країн *відбулося різке скорочення частки добувної промисловості, зросло значення електроенергетики, машинобудування та хімічної промисловості*. Особливо швидко розвиваються новітні виробництва в авіакосмічному машинобудуванні, електроніці, електротехніці, тонкій хімії та хімії органічного синтезу. Проте багато традиційних виробництв перебувають у застої, наприклад чорна металургія, легка промисловість, суднобудування.

Серед окремих країн найбільш *широкий комплекс різних виробництв мають Німеччина, Франція, Велика Британія та Італія*. Динамікою розвитку і потужністю в першу чергу відрізняється економіка Німеччини. З інших країн виділяються Іспанія, Нідерланди, Швейцарія, Бельгія та Швеція.

Більшість країн Південної та Східної Європи вдало подолали шлях від командно-адміністративної (планової) економіки до ринкової, у них відбулися зміни у структурі господарства. Це проявилось в зростанні частки третинного сектору у ВВП, зменшенні значення інших секторів.

Промислові підприємства розміщені на території регіону нерівномірно. Найбільша їхня концентрація спостерігається в так званій *«центральної осі розвитку»*, що охоплює територію Бельгії, Нідерландів, Люксембургу, значну частину Німеччини й Великої Британії, схід Франції, північ Італії, захід Австрії та Швейцарію. Саме тут сформувалися найбільші промислові регіони Європи — Рур (Німеччина), Іль-де-Франс (Франція), Великий Лондон (Велика Британія).

За основними видами сільськогосподарської продукції більшість країн регіону забезпечують свої потреби.

Деякі культури й види продукції тваринництва навіть стали символічними: *картопля — у Білорусі, свинина — у Німеччині, сир — у Франції, капуста та яблука — у Польщі, маслини — у Греції, апельсини — в Іспанії, перець (паприка) — в Угорщині.*

Найбільш високого рівня сільське господарство досягло у високорозвинених країнах Європи. Середній розмір господарств становить 40— 50 га, фермерам надається допомога. Так, у Великій Британії частка державних субсидій у вартості

продукції сільського господарства складає понад 25% і є однією з найбільших у світі.

У переважній частині високорозвинених країн більшу вартість сільськогосподарської продукції дає тваринництво. Його продукція, у тому числі перероблена, має значний попит.

За спеціалізацією тваринництва можна виділити райони, де поширені:

< **молочне скотарство** (скандинавські країни, Фінляндія, країни Балтії, Велика Британія, Ірландія, гірські райони Швейцарії, Німеччини, Австрії);

< **молочне та м'ясо-молочне скотарство** (більшість країн Західної Європи);

< **свинарство** (Німеччина, Данія, Велика Британія, Нідерланди, Польща, Україна, Росія); беконний напрямок характерний для Західної Європи, Угорщини, Чехії, країн Балтії, м'ясо-сальний і сальний — для України, Польщі, Словаччини, Росії, Білорусі;

< **птахівництво** (Франція, Нідерланди, Бельгія, Данія);

< **вівчарство** (Велика Британія, Ірландія, окремі гірські райони Іспанії, Швейцарії, Німеччини, Австрії).

Тільки для Південної Європи характерне значне переважання **рослинництва**. Хоча найбільше вирощують зернові культури, але міжнародна спеціалізація визначається насамперед виробництвом фруктів, цитрусових, винограду, маслин, мигдалю, горіхів, ефіроолійних культур.

У Західній Європі переважає виробництво зернових культур, велике значення мають технічні та кормові культури. Значення останніх зростає в Північній Європі.

Країни Східної Європи, у першу чергу Росія та Україна, спеціалізуються на вирощуванні зернових культур. Переважає пшениця, на півночі також культивують жито, на півдні — кукурудзу. У ряді країн, у тому числі в Україні, велике значення мають технічні культури, зокрема соняшник, ріпак, соя, цукровий буряк.

У Північній Європі традиційно розвинене **рибальство**, особливо велике значення воно має в господарстві Ісландії та Норвегії. У кожній із цих країн виловлюють до 2 млн т риби на рік.

Лісове господарство набуло найбільшого розвитку в скандинавських країнах, Фінляндії та на півночі Росії.

У значних обсягах **вугілля** видобувають у Німеччині, Польщі, Росії, Чехії, Україні, Іспанії. Польща видобуває кам'яне вугілля, родовища якого зосереджені на півдні країни — у Верхній Силезії. Частина цього басейну припадає і на територію сусідньої Чехії. У Німеччині основні обсяги дає буре вугілля, яке видобувається відкритим способом. Значно скоротила видобуток кам'яного вугілля Велика Британія. Проте ця країна розробляє **родовища нафти і природного газу**, які були відкриті на шельфі Північного моря. Великій Британії належить майже 50% цієї території. Разом із нею в значних обсягах веде видобуток Норвегія (друге місце з видобутку природного газу та нафти в регіоні

після Росії, відповідно сьоме і 14-те — у світі) (мал. 2), у невеликих — Данія, Нідерланди та Німеччина.

Європейська Росія представлена родовищами, які розробляються в Нижньому Поволжі та на Уралі, на Північному Кавказі, у районі Тимано-Печори (тут здійснюється видобуток так званої важкої нафти). У перспективі передбачається видобуток нафти і природного газу на шельфі Баренцового моря.

Серед інших країн за **видобутком природного газу** виділяються *Нідерланди (крім шельфу Північного моря, родовище Гронінген, що розташоване на його узбережжі) та Україна, урану — Росія, Україна, Франція, горючих сланців — Естонія.*

Із рудних корисних копалин найбільше значення мають **залізні руди**, видобуток яких у великих обсягах ведеться *в Україні, Росії, Швеції, Франції*. У Швеції видобуток відбувається переважно за допомогою підземних розробок, що ведуться в гірських районах.

Серед кольорових металів виділяються **мідь** (*Польща, Болгарія*), **боксити** (*Греція, Франція, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Угорщина*), **свинцево-цинкові руди** (*Німеччина, Ірландія, Польща, Сербія, Болгарія, Італія*).

Із нерудних корисних копалин слід назвати **видобуток калійної солі** (*Білорусь, Росія, Німеччина, Україна*), **сірки** (*Польща, Україна*), **апатитів** (*Росія*). Загалом більшість країн Європи залежать від імпорту мінеральної сировини, у тому числі з інших регіонів світу.

Матеріал по темі міститься у **відео** за **посиланням**: [Особливості економіки країн Європи](#)

Для перегляду відео натисніть курсором на синьому написі!!!

Домашнє завдання: опрацювати §7 підручника за посиланням: [Географія 10 клас Довгань](#), переглянути відео